

THE CARİYĀPĪṬAKA

EDITED IN DEVANĀGARĪ CHARACTER WITH AN ENGLISH
INTRODUCTION

BY

BIMALA CHARAN LAW, PH. D., M. A. B. L.

PUBLISHED BY

Motilal Banarsi Dass,

PROPRIETORS

The Punjab Sanskrit Book Depot, Lahore.

PREFACE

I am thankful to the editors of the P. T. S. and the Sinhalese editions which have been consulted in preparing my edition of the Cariyāpiṭaka. The verses of this text are so easy that they do not require any translation. I have summarised all the stories given in this work in my introduction and some of my own suggestions have also been given.

*Calcutta,
24, Sukea's Street,
November, 1924.* }

BIMALA CHARAN LAW

INTRODUCTION.

The *Cariyāpitaka* is the fifteenth book of the Khuddaka Nikāya of the Sutta Piṭaka. It was repeated by Ānanda and rehearsed by the five hundred arhats who were members of the First Council. *Piṭaka* means basket, *cariyā* means conduct or daily duties performed by a Bodhisatta (i.e. the state acquired by a person after he has determined to attain bodhi or enlightenment and before he attains it) to fulfil the ten perfections (*pāramitās*) which are absolutely necessary for the attainment of bodhi. *Cariyāpitaka* means a basket of conduct or daily duties. Some translate it as a basket of the Buddha's meritorious acts.

The verses are written in anuttara chanda. The language is simple and the style is similar to that of the *Dhammapada*.

The stories told in the verses of the *Cariyāpitaka* are to be found in the *Jātakas*. Dr. Morris who edited the text of the *Cariyāpitaka* for the P. F. S., has traced all the stories found in the work to their sources excepting three, namely, (1) Mahāgovinda, (2) *Dhammadhamma* and (3) *Cindakumari*, the sources of which have been traced by me, and references showing the sources from which these three stories have been taken are given by me.

Cariyāpitaka.

Similar allusions

1. Akatticariyam	Axatti Jataka Jataka IV pp 236-247
2. Sukkhacariyam	Sukkhala Jataka Jataka V 161-171
3. Kurudhammacariyam	Kurudhamma Jataka Jataka II 362-381

4	Mahāsudassanacarīyam	Mahasudassana Jataka	Jataka I	391 393
5	Mahagovindacarīyam	Mahagovinda Suttanta Dīgha, Vol II		220 252
6	Nimīracarīyam	Nimi Jataka, Jataka VI,	pp 95	129
7	Candakumaracarīyam	Khandahala Jataka Jataka VI,		129 155
8	Sivirajacarīyam	Sivi Jataka „ IV,		401 412
9	Vessantaracarīyam	Vessantara Jataka Jataka VI,		479 593
10	Sasapanditacarīyam	Sasa Jataka, Jataka III		51 56
11	Silavanagacarīyam	Silavanaga Jataka, Jataka I ,		319 322
12	Bhuridattacarīyam	Bhuridatta Jataka, Jataka IV,		157 219
13	Campeyyanagacarīyam	Campeyya Jataka, Jataka IV,		454 468
14	Culabodhicarīyam	Cullabodhi Jataka, Jataka IV,		22 27
15	Mahisatthacarīyam	Mahisa Jataka Jataka II		385 387
16	Rururjacarīyam	Ruru Jataka, Jataka IV		255 263
17	Matangacarīyam	Mataṅga Jataka Jataka IV,		375 390
18	Dhammādhama desaputtacarīyam	Dhamma Jataka Jataka IV,		100 104
19	Jayaddhicarīyam	Jayaddhi Jataka Jataka V,		21 36
20	Saikhapalacarīyam	Saikhapala Jataka Jataka V		161 171
21	Yudhanajayacarīyam	Yudhanajaya Jataka, Jataka IV,		119-123
22	Somanasacarīyam	Somanassa Jataka, Jataka IV		444 454
23	Ayogharacarīyam	Ayogghora Jataka Jataka IV		491 499
24	Bhikkacarīyam	Bhikkha Jataka Jataka IV,		304 364
25	Senapanthacarīyam	Senapanthi Jataka Jataka V,		312 317

26. Temiyacariyam	Temiya Jātaka, Jātaka VI.,	
27. Kapiṛājacariyam	Kapi (Mugapakkha Jātaka), Jātaka II.,	268-270
28. Saccasavhayapaṇḍita- cariyam	Saccam Kira Jātaka, Jātaka I.,	322-327
29. Vaṭṭapotaḷacariyam	Vaṭṭa Jātaka, Jātaka I.,	212-215
30. Maccharājacariyam	Maccha Jātaka, Jātaka I.,	210-212
31. Kaṇhadīpāyanacariyam	Kaṇhadīpāyana Jātaka, Jātaka III.,	27-37
32. Sutasomacariyam	Mahāsutasoma Jātaka, Jātaka V.,	456-511
33. Suvannasāmacariyam	Sāma Jātaka, Jātaka VI.,	61-95
34. Ekarājacariyam	Ekarāja Jātaka, Jātaka III.,	13-15
35. Mahālomahamsacariyam, Lomahamsa	Jātaka Jātaka I.,	389-391

It is interesting to note, as Dr. Morris points out in his introduction to the Cariyāpitaka (P. T. S.) that "the Jātakamālā contains thirty-five birth stories, ten of which have the same titles as those of the Cariyāpitaka tales. In the Mahāvastu we find the Kapiṛājacariyam under the title of "the story of the Porpoise" (=the *Sumsumārajātaka*) as well as the *Vānarajātaka* and *Mahāgovindacariyam*. The *Bhadrakalpa-Avadhāna* contains the stories of *Silavanāga* and *Sutasoma*. The *Bodhisattva-Avadhāna* relates the *Sivi*, *Sasa*, *Matsya*, *Vaṭṭapotaka*, *Ruru* and *Sutasoma* birth-stories. It also has the *Buddhabodhi-jātaka* which resembles the *Cūla-bodhicariyam* of the *Cariyāpitaka*." (The *Buddhavaṃsa* and the *Cariyāpitaka*, Edited by the Rev. Richard Morris, P. T. S. Edition)

The Bodhisatta, in order to attain bodhi, had to fulfil ten pāramitās (perfections). He had to undergo several births to fulfil each pāramitā. The pāramitās are ten in number, e. g. dāna (charity), sīla (precepts), nekkhamma (renunciation), adīttāna (determination), sacca (truth),

4	Mahāsudassanacarīyam	Mahasudassana Jataka	Jataka I	391 393
5	Mahagovindacarīyam	Mahagovinda Suttanta Dīgha, Vol II		220 252
6	Nimīracarīyam	Nimi Jataka	Jataka VI,	pp 95 129
7	Candakumaracarīyam	Khandahala Jataka,		
		Jataka VI,		129 155
8	Siviracarīyam	Sivi Jataka	, IV,	401 412
9	Vessantaracarīyam	Vessantara Jataka		
		Jataka VI,		479 593
10.	Sasapanditacarīyam	Sasa Jataka, Jataka III		51 56
11	Silavanagacarīyam	Silavanaga Jataka,		
		Jataka I,		319 372
12	Bhuridattacarīyam	Bhuridatta Jataka		
		Jataka IV,		157 219
13	Campeyyanagacarīyam	Campeyya Jataka,		
		Jataka IV,		454 468
14	Culabodhicarīyam	Cullabodhi Jataka,		
		Jataka IV,		22 27
15	Mahīsa sarajacarīyam	Mahīsa Jataka		
		Jataka II		385 387
16	Rururjacarīyam	Ruru Jataka, Jataka IV		255 263
17	Matangacarīyam	Mataṅga Jataka		
		Jataka IV,		375 390
18	Dhammadhamma devaputtacarīyam	Dhamma Jataka		
		Jataka IV,		100 104
19	Jayaddisacarīyam	Jayaddisa Jataka		
		Jataka V,		21 36
20	Saikhapalacarīyam	Saikhāpala Jataka,		
		Jataka V		161 171
21	Yudhāñjayacarīyam	Yuvanāja Jataka,		
		Jataka IV,		119-123
22	Somanasacarīyam	Somanassa Jataka,		
		Jataka IV,		444 454
23	Ayogghracarīyam	Ayogghora Jataka		
		Jataka IV		491 499
24	Bhīṣacarīyam	Bhīṣa Jataka, Jataka IV,		304 304
25	Sonāpandītacarīyam	Sonā Vandi Jataka		
		Jataka V,		312 332

26	Temiyacariyam	Temiya Jataka Jataka VI	
27	Kapirajacariyam	Kapi (Mugapakkha Jataka), Jataka II,	268 270
28	Saccasivhayapanita cariyam	Saccam Kira Jataka Jataka I,	322 327
29	Vattapotakacariyam	Vatta Jataka I, Jataka I	212 215
30	Macchar jacariyam	Maccha Jataka Jataka I,	210-212
31	Kanhadipayanacariyam	Kanhadipayana Jataka, Jataka III,	27 37
32	Sutasomacariyam	Mahasutaso na Jataka Jataka V,	456 511
33	Suvannasamacariya n	Sima Jataka Jataka VI,	61 93
34	Ekarajacar yam	Ekaraja Jataka Jataka III,	13 15
35	Mahalomahamsacariyam, Lomahamsa	Jataka Jataka I	389 391

It is interesting to note, as Dr Morris points out in his introduction to the *Cariyapitaka* (P F S) that "the *Jatakamala* contains thirty five birth stories, ten of which have the same titles as those of the *Cariyapitaka* tales. In the *Mahavastu* we find the *Kapirajacariyam* under the title of 'the story of the Porpoise' (=the *Sumsumarajataka*) as well as the *Vanarajataka* and *Mahāśogovindacariyam*. The *Bhadrakalpa Avadana* contains the stories of *Silavanaga* and *Sutasoma*. The *Bodhisattva Avadana* relates the *Siva*, *Sisa*, *Matsya*, *Vattapotaka*, *Rumi* and *Sutasoma* birth stories. It also has the *Buddhibodhiyataka* which resembles the *Culabodhiyagam* of the *Cariyapitaka*." (The *Buddhavamsa* and the *Cariyapitaka*, Edited by the Rev Richard Morris, P F S Edition)

The *Bodhisatta*, in order to attain bodhi had to fulfil ten paramitas (perfections). He had to undergo several births to fulfil each pāramita. The paramitas are ten in number, e.g. *dāna* (charity), *sīla* (precepts), *nekkhamma* (renunciation), *aditthāna* (determination), *sacca* (truth),

metta (compassion), upekkhā (indifference), khanti (forbearance), vīrya (energy), and pañña (wisdom). In the introduction to Buddhaghosa's Jātaka tthakathā (Vol. I) we read that these ten paramitas are the Buddha karakadhammā i.e. the precepts which make one Buddha. Siddhārtha before attaining bodhi found out these paramitas to be the only means of attaining Buddhahood. All the previous Buddhas also had to fulfil them in order to attain Buddhahood. Siddhārtha fulfilled these paramitas and the Cariyāpitaka gives us an account of how he fulfilled them. The last three paramitas are not noticed in the Cariyāpitaka which gives a brief account of how the Bodhisatta fulfilled each paramita. The Jātaka shows that the Bodhisatta Siddhārtha had to undergo five hundred and fifty births to fulfil the ten paramitas but the Cariyāpitaka points out that he had to undergo thirty five births to fulfil seven of the ten paramitas.

The Bodhisatta Sumedha (afterwards Gautama) fulfilled all the paramitas because they are the Bodhi karakadhammas as I have already pointed out. He fulfilled dānaparamita by giving in charity all the worldly things and his own life, he fulfilled sīlāparamitā by observing precepts without taking the least care for his life, he fulfilled nekkhamma paramita by renouncing the household life like a prisoner always anxious to be released from the prison, he fulfilled paññāparamita by learning whatever he could learn from anybody, he fulfilled viriyāparamita by behaving like a lion, king of the beasts, in all his deportments, he fulfilled khanti paramita by forbearing all the vicissitudes of life most patiently like the earth, he fulfilled saccaparamita by not telling lies for fear of punishment or for temptation or even for the falling of thunder on his head,

he fulfilled *adhiṭṭhānapāramitā* by steadfastly adhering to his endeavour to become a Buddha like a mountain unmoved by storm coming from all directions, he fulfilled *mettāpāramitā* by cherishing love and friendliness towards his friends and foes alike, like water cooling both the virtuous and the sinner, he fulfilled *upekkhāpāramitā* (*pārami*) by being indifferent to *sukha* and *dukkha* (happiness and suffering) like the earth (*lātaka*, *Nidānakathā*, Vol I, pp 29 24) These are the essential qualities which enable a person to acquire the state of a Buddha who is also called "*Dhammaśākyā*" ("Body of the Law") because he is the embodiment of these ten *pāramitā*. Dr Barnett in his valuable notes given at the end of the beautiful translation of the *Bodhicaryāvatāra* of Śāntideva entitled "*The Path of Light*" (*Wisdom of the East* series) says that the perfect charity (*dānapāramitā*) is not an actual deliverance of the world from poverty (misery due to worldly desire), but an intention for such deliverance, it is a grace of the spirit. Thus the purity of will is the greatest of all virtues and the foundation of all. He also speaks of the *śīlapāramitā* (perfect conduct) which consists essentially in the will to hurt no living creature (p 28).

The ideas of the Mahāyāna Buddhists as to these ten *pāramitās* are similar to those of the Hīnayāna Buddhists. Dr Barnett further points out that according to the chief northern schools, the *pāramitās* or perfections are —(1) almsgiving, (2) morality, (3) long-suffering, (4) manliness, (5) meditation, (6) mystic insight, (7) resolution, (8) strength, (9) knowledge, (10) skill in choice of means (*upāya*) (*The Path of Light*, p 21).

The Mahāyāna Buddhist texts are full of information regarding the fulfilment of *paramitā* by the

Bodhisatta but the Pāli-Buddhist books furnish a meagre account of it, though references are found scattered about here and there in the Nikāyas. The Cariyāpitaka is the only work of the Pāli canon in which a brief and systematic account of it is given. It is a valuable contribution which ought to be studied carefully in order to be thoroughly acquainted with the biography of the Buddha Gautama.

The following is a summary of all the stories which are contained in the Cariyāpitaka.

Contents of the book. Akatti was meditating in a forest. As he was making a strong effort to acquire merits, Indra came to test him in the guise of a brahmin.

Akatti. Akatti thrice gave in charity the leaves which had been heaped up in front of his leaf-hut, to the brahmin for the attainment of bodhi (enlightenment).

Sankha went to the sea shore and on the way he saw a syambhu (Buddha) treading the path which was very hot and the sands on the path were also heated by the rays of the sun. Sankha saluted him and gave him in charity a pair of wooden slippers and an umbrella for the attainment of bodhi.

Dhanañjaya was the king of Indapatta. Some brahmins came to him from Kaliāga, at that time greatly troubled by draught and famine, for a royal elephant, the presence of which in a country brings copious rain. Dhanañjaya gave in charity the elephant to them for the attainment of bodhi.

Sudassana was the king of Kusāvati. He thrice declared that he would satisfy the desire of everybody; when communicated to him. Hungry and thirsty people as well as those in need of garlands, unguents, clothes, wooden slippers, etc., came to him and he fulfilled their desires. In many parts of

4/ In his kingdom, arrangements were made to offer charities. The charities made by him with a view to the attainment of bodhi, were unparalleled.

Govinda was a chaplain of seven kings. His income from the seven kingdoms was given in charity by him for the attainment of bodhi.

Nimi was the king of Mithilā. He built four dānasālās (alms houses) in which charities, on a large scale in drink, food, seats, garments, etc. were made to beasts, birds, human beings, all for the attainment of bodhi.

Canda-Kumārā was the son of Uharājā of Pupphavattī. He offered charities whole-heartedly and he never ate anything without first giving it to a beggar.

Savi was the king of Aritttha. He thought that he would offer such charities as no man has ever offered. He was ready to offer his eyes in charity if anybody would ask for them. In order to test him, Inda in the guise of an old blind brahmin, came to him and asked for one of his eyes which he gave with great pleasure. When asked for another of his eyes, he gladly offered it to him. Simply for the attainment of bodhi, he offered his two eyes in charity.

Vessantara was the son of Sāṅgya and Phusati, king and queen of Jetuttara. When he was eight years old, he thought that he would offer his eyes, ears, heart, flesh, blood, etc., to anybody, if he so desired. Once on a full moon sabbath day he went to the alms house, riding an elephant named Paccava to offer charity. This elephant was the royal elephant the presence of which would turn bad days into good days, drought into rain, famine into good harvest. At this

time there was an outbreak of famine at Kalmāsa and the king of Kalmāsa sent some brahmins to him to request him to give the elephant Vessantara at once gave him the elephant. On account of this act of giving the elephant to them, the inhabitants of the kingdom of Sivi became very angry and banished him from the kingdom to the Vankapabbata. Vessantara asked the people of the kingdom of Sivi to allow him to offer a charity before he left Jetuttara. Being allowed he caused drums to be beaten in every part of his kingdom to announce that he would offer a large charity. There was a talk among the people that king Vessantara was being driven out of his kingdom for his charity but that it was a wonder that he was again preparing for a large charity. He left the city after offering in charity elephants, horses, chariots, slaves, slave girls, cows and everything he possessed. He went to the Vankapabbata with his queen Maddi, son and daughter, Jall and Kanha. One day he offered his son and daughter to a cruel brahmin named Yojaka in the absence of Maddi. In order to protect Maddi a faithful woman Inda came to him in the guise of a brahmin and asked for Maddi. Vessantara gave Maddi, his queen to the brahmin. For the attainment of bodhi, Vessantara gave in charity his wife, son and daughter. Vessantara's father came to the Vankapabbata and took him to his kingdom. On his arrival, the kingdom became prosperous.

Once the Bodhisatta Siddhartha was born as a hare. He used to live in a forest with three friends.

Sarapan 1. 2a. His duty was to instruct his friends to offer charity, to observe precepts and to do other meritorious deeds. On a sabbath day his friends collected something to offer but he had nothing to give in charity. To test him Inda in the guise of a brahmin first came to

him and asked for something to eat. He told the brahmin that he would offer something not offered by anybody else before and he requested the brahmin to kindle a fire. The hero shook his body in order to let go other creatures existing on his body and then he jumped into the fire in order to have his body cooked so that the brahmin might take the cooked flesh. By the force of his virtue, the fire became cold as ice.

Silava nāga was devoted to his mother and he used to live in a forest looking after his old mother. A king was informed by the frequenters of the forest that an elephant was available in the forest which was worthy of being king's man. The king sent a skilful elephant driver who saw the elephant in the forest picking up lotus seed for his mother. When the elephant was caught it did not show any sign of anger nor any grief for its mother. For the fulfillment of silaparami, the elephant behaved very gently when caught.

Once Bodhisatta was born as a snake king named Bhūridatta who was taken to the deva-loka by the king Virupakkha. Seeing the beauty and wealth of the Deva-loka, Bhūridatta made up his mind to acquire virtues which would enable him to attain heaven. He spent his days taking little food and observing precepts. He lay down on a mat and observing precepts. A certain person took him to various places, made him dance and gave him lots of trouble which he patiently bore for the observance of the precepts.

Bodhisatta was born as a snake-king named Cūmpeyya. On an uposatha day when he was observing the precepts, a snake-charmer caught him and took him to the palace where he was made to dance. He was endowed with such a miraculous

power that he could perform many miracles but for the fulfilment of *sīlapparamī*, he patiently did what he was forced to do

Once the Bodhisatta was born as Culabodhi. Finding fear in the world and delight in renunciation, he left his beautiful wife and led the life of a hermit. At Benares he was living in the king's garden not being attached to anything. His wife followed him into the garden and engaged herself in meditation there, a little way from him. The king asked him about his beautiful wife but he was informed by Culabodhi that she was not his wife but she was following the same dhamma and same *sasannā*. The king forcibly took away the woman but Culabodhi patiently calmed his anger for the attainment of *sīlapparamī*.

Bodhisatta was born as a king of the buffaloes living in a forest. He was horrible to look at, stout and strong and bulky. He used to lie down everywhere according to his will. In a nice place in the forest, he used to live. A monkey came there and troubled him much. A *yakkha* advised him to kill the monkey but he did not pay attention to his word, because the observance of the precepts might be disturbed.

In a beautiful place near the banks of the Ganges there was a deer named Ruru. Further up a person being oppressed by his master jumped from the spot, not caring for his life. The person being carried by the current came to the deer who took him to his abode. The deer asked him not to disclose the spot where he was living. He promised not to do so but he left the place and soon came back with the king for profit. The deer said everything to the king who was going to kill the person for his treacherous conduct. The

deer came to the rescue of the person with the result that the deer was killed with the arrow thrown by the king.

A Jātīla named Mātāṅga was a very pious hermit. He used to live on the banks of the Gauges with a brahmin. The brahmin out of jealousy cursed the Jātīla that his head would be broken. The hermit was very pious and faultless. *The curse was therefore effective in the case of the brahmin and the hermit sacrificed his own life and saved the brahmin.*

A yakkha named Dhamma was endowed with miraculous powers and compassionate to all. He was always engaged in performing ten virtuous deeds and instructing others to do so. He used to travel from place to place with his retinue. Another yakkha named Adhamma used to travel from place to place instructing people to commit ten kinds of sins. One day both of them met each other on the way and quarrelled. Dhamma for the fulfilment of sīlapāramī did not quarrel with him and allowed him to pass.

In the kingdom of Pāṇḍala, in the city of Kappila there was a king named Jyaddisa. His son was Sutadhamma who was pious and virtuous and he was always protecting his own retinue. King Jayaddisa went out to hunt and was caught by a demon who was asked by the king to save his life for the time being by taking the deer. The king said he would again come to him after making necessary arrangements in his kingdom. Sutadhamma went to the demon not being armed. Sutadhamma asked the demon to kindle a fire into which he would jump to have his body cooked for his food. For the fulfilment of sīla he gave up his life.

Bodhisatta was born in a Kṣatriya family consisting of seven brothers and sisters. Parents, brothers, sisters and companions asked him to marry and lead a household life but he renounced the world for the attainment of bodhi.

In the city of Brahmavaddhann, Bodhisatta was born in a very rich family. Parents and relatives asked him to enjoy worldly pleasures but he did not hear them and renounced the worldly life for bodhi.

Bodhisatta was born as a monkey-king living in a cave on the banks of a river where a crocodile who was waiting to catch hold of him invited him to come to him. Vāṇarinda, Vāṇarinda said, "You open your mouth, I am coming." Then the monkey-king jumped over his head and fell on the other side of the river. This he did for the sake of truth.

When the Bodhisatta was born as a hermit named Saccasavhaya, he asked the people to speak the truth. He effected the unity of the people by means of truth.

Bodhisatta was born as a young quail, his parents left him in the nest and went away for food. At this time there was a forest fire. He could not fly as his wings were undeveloped. He asked the fire to extinguish itself as his parents were not in the nest and he also was unable to move. He acquired much merit in the previous births and hence the fire became extinguished due to the influence of this truth.

Bodhisatta was born as a fish king in a big pond. Crows, vultures, cranes and other bipeds were always troubling his relatives. So he thought of saving his relatives but finding no means, he made up his mind to save them by truth. He said that as far as he could remember, he never willingly

killed any being. By this truth he prayed for rain. Soon there was a heavy rain and lands high and low were overflowed, fishes went away hither and thither and the nests of birds were destroyed.

Bodhisatta was born as a sage named Kaṇhadīpāyana. He used to live unknown and free from attachment. A fellow brahmacāri named Maṇḍavya came to

Kaṇhadīpāyana his hermitage with his wife and son. The son irritated a snake which bit him. His parents became overwhelmed with grief. Kaṇhadīpāyana did not do any harm to the angry snake. He saved the son and his parents were relieved.

Bodhisatta was born as a king named Sutasoma who was attacked by a demon. The demon told the king that if he could free him, then one hundred Kṣatriyas

Sutasoma, who were seized and brought for the sacrifice would be sent to him. The king said that he would again come to him. The king then abandoned his wealth and returned to the demon. For the sake of truth the king spared his life.

When the Bodhisatta was living in a forest as one named Sāma and used to practise meditation on mettā, Inda sent to him a lion and a tiger to test him.

Saṇḍapāsāma, He was not frightened by the ferocious animals which surrounded him while he was practising meditation on mettā (friendliness) nor did he betray any fear before others.

Bodhisatta was born as a famous king named Ekañjā. He used to observe precepts and instructed his subjects to do so. He used to perform too good deeds

Ekañjā, and caused his subjects to do so. He supported a great multitude by offering four requisites. A king named Dabhasena attacked his capital and looted his kingdom. Ekañjā always desired mettā

o the enemy although the enemy in his presence cut off his ministers, subjects and seized his wife and son.

Bodhisatta was born as Mahālomahansa. In the cemetery, he used to lie down on a bed made of the bones of the dead ; villagers showed him various beautiful sights ; some came to him with various kinds of food and garlands. He was indifferent to those who troubled him and to those who pleased him. He retained the balance of mind in prosperity or in adversity.

चरियापिटकं

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्भुदस्स ॥

पठमो परिच्छेदो ।

दानपारमिता

१ अकत्ति-चरियं' ।

कप्पे च सत सहस्से चतुरो च असङ्खेद्ये
पत्थ'न्तरे यं चरित्तं सत्थं तं बोधिपाचनं ॥ १ ॥
अतीतकप्पे चरित्तं ठपयित्वा भवामवे
इमग्निं कप्पे चरित्तं पवपिषस्सं सुणोहि मे ॥ २ ॥
यदा आह (अह) ग्रहणञ्जे सुञ्जे विविनकानने
अञ्जोगाहेत्वा विहरामि अरुत्तिनाम तापसो ॥ ३ ॥
तदा मं तपतेजेन सन्तरो तिदिधाधिभू'
धारेतो ब्राह्मणवण्णं मिषलाय मं उपायमि ॥ ४ ॥
पवणा आभट' पण्णं अत्तेलञ्च अलोणिकं
मम द्वारे डित दिस्वा सकटाहेन आकिरिं ॥ ५ ॥
तस्स दत्थान'हं पण्णं निषकुजित्थान भाजन्'
पुनेसन' जह्मित्थान पाविसिं पण्णसालक' ॥ ६ ॥
दुतियम्मि ततियम्मि उपागञ्जिउ मम'न्तिकं
अकम्पितो अनोलगो पवमेवमदा'सहं (पवमेव अदास'हं) ॥ ७ ॥

१. Cf Akitti Jataka, Jataka, Vol IV, 236-42

२ Lord of the heaven, Indra

न मे तप्पचया अत्थि सरोरस्मिं विवण्णिणं
 पोतिगुणेन ३ तिया थोत्तिनामेमि तं दिवं ॥ ८ ॥
 यदि मासग्गि द्वे मासं द्दविण्णेय्यं वरं लभे
 अकम्पितो अगोलीनो द्ददेय्यं दानमुत्तमं ॥ ९ ॥
 न तस्स दानं ददमानो यस्स लामच्च पत्थयिं
 सग्गम्भूतं पत्थयानो तानि कम्मणि आचरिन्ति ॥ १० ॥

२ सङ्गचरिय' ।

पुनापरं यदा होमि प्राद्वणो सङ्गसद्धयो
 महासमुद्दं तरितुकामो उपगच्छामि पट्टनं ॥ १ ॥
 तत्थ'हसामि (तत्थ अदस्सिं) पट्ठिपथे सयम्भुमपराजित
 कन्तास्सज्जानं पट्ठिपथं तत्ताय कट्ठिनभूमिया ॥ २ ॥
 तमहं पट्ठिपथे दिस्वा हम्मत्थं विचिन्तयिं
 इदं पेत्तं अनुपरां पुञ्जकामस्स जन्तुनो ॥ ३ ॥
 यथापि कस्सको पुरिस्सो पेत्तं दिस्वा महागमं
 तत्थ वीजं न रोपेति न सो धम्मणेन अत्थिको ॥ ४ ॥
 पयमेवाहं पुञ्जकामो दिस्वा खेत्तवरत्तमं
 यदि तत्थ कारं न करोमि त्ताहं पुञ्जेन अत्थिको ॥ ५ ॥
 यथा अमच्चो मुद्दिकामो रज्जो अन्तेपुरे जने
 न देति तेसं धनधम्मं मुद्दितो परिहायति ॥ ६ ॥
 पवमेवाहं पुञ्जकामो विपुलं दिस्वान दक्खिणं
 यदि तस्स दानं न द्दामि परिहायिस्सामि पुञ्जतो ॥ ७ ॥
 एवाहं चिन्तयित्वान ओरोहित्वा उपाहणा
 तस्स पादाणि चन्दित्वा अदासिं छत्तु पाहनं ॥ ८ ॥

तेनेवाहं सतगुणतो सुखुमालो सुखे ठितो
अपि च दानं परिपूरेन्तो पयं तस्स अदासहं ति ॥ ६ ॥

३ कुरुधम्मचरियं' ।

पुनापरं यदा होमि इन्दपट्ठे' (इन्दपत्ते) पुरत्तमे
राजा धनञ्जयो नाम कुसले दसहुपागतो ॥ १ ॥
कालिङ्गरट्ठा विसया ब्राह्मणा उपगच्छुं (उपगच्छु) मं
आयाचुं मं हत्थिनामं घञ्जं मङ्गलसम्मतं ॥ २ ॥
अबुद्धिको जनपदो दुब्बिक्खो छातको महा
ददाहि पयरं नामं गीलं अञ्जनसंहयं ॥ ३ ॥
न मे याचकमनुपत्ते पटियत्तेपो अनुच्छवो
मा मे भिज्जि समादानं दस्सामि विपुलं गजं ॥ ४ ॥
नामं गहेत्वा सोण्डाय भिङ्गारे रत्तनामये
जलं हत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अद्दं गजं ॥ ५ ॥
तस्मिं नागे पदिन्नमिह अमग्गा एतद्वत्तुं
किन्नु तुय्हं वरं नामं याचकानं पदस्ससि ॥ ६ ॥
घञ्जं मङ्गलसम्पन्नं सङ्गामविजयुत्तमं
तस्मिं नागे पदिन्नमिह किन्ते रज्जं करिस्सतीति ॥ ७ ॥
रज्जमि मे ददे सव्वं सरीर दज्जमत्तनो
सव्वज्जुत पियं मय्हं तस्मा नागमदासहन्ति ॥ ८ ॥

- 1. Cf. Kurudhamma Jataka, Jataka Vol II. 365 381
- 2 Capital city of Kurus

४ महासुदस्सनचरियं^१ ।

कुसायतिग्धि नगरे यदा आसि महीपति
 महासुदस्सनो नाम चक्रवत्ती महब्बलो ॥ १ ॥
 तत्थाहं दिवसे तिपखत्तुं धोसापेमि तहिं तहिं
 को किं इच्छति पत्थेति कस्स किं दीयतु धनं ॥ २ ॥
 को छातको को तसितो को मालं को विलेपनं
 नानारत्तानि धत्थानि को नग्गो परिददिस्सति ॥ ३ ॥
 को पथे छत्तमादेति कोपाहना मुदुसभा
 इति सायञ्च पातो च धोसापेमि तहिं तहिं ॥ ४ ॥
 न तं दस्सु ठानेसु न पि ठानसत्तेसु वा
 अनेकसत्तद्धानेसु पटियरां याचके धनं ॥ ५ ॥
 दिवा वा यदि वा रत्ती यदि पति वनीपको (वनीब्बके)
 लद्धा यदिच्छिकं भोगं पुरद्वयो व गच्छति ॥ ६ ॥
 पवरूपं महादानं अदासि यावजीविकं
 न पाहं देस्सं धनं दम्मि न पि नट्ठि निचयो मयि ॥ ७ ॥
 यथापि आतुरो नाम रोगतो परिमुत्तिया
 धनेन वज्जं तप्पेत्वा रोगतो परिमुच्चति ॥ ८ ॥
 तथेवाहं जानमानो परिपूरेतुमसेसतो
 ऊनधनं पूरयितुं देमि दानं वनीपके (वनीब्बके)
 निरालयो अपञ्चायो सम्बोधिमनु पत्तियाति ॥ ९ ॥

५ महागोविन्दचरियं^२ ।

पुनापरं यदा होमि सत्तराजपुरोहितो
 पूजितो नरदेवेहि महागोविन्दो ब्राह्मणो ॥ १ ॥

-
1. Cf. Mahā Sudassana Jātaka, Jātaka, Vol. I. 391-393.
 2. In the P.T.S. edition, it is mahabbhalo which is incorrect.
 3. Cf. Mahā Govinda Suttanta, Digha-N., Vol. II.

चरियापिटकं

तदाहं सत्तज्जेतुं यं मे आसि उपायनं
तेन देमि महादानं अफलोभां सागरूपमं ॥ २ ॥
न मे देस्सं धनघञ्जं न पि मत्थि निचयो मयि
सम्भञ्जुतं पियं मय्दं तस्मा देमि वरं धनन्ति ॥ ३ ॥

६ निमिराजचरियं^१ ।

पुनापरं यदा होमि मिथिलायं^२ पुरुत्तमे
निमि नाम महाराजा पण्डितो कुसलदिपको ॥ १ ॥
तदाहं मापयित्वा चतुसालं चतुमुषं
तत्थ दानं पयस्से सि मिय पविण-नरादीनां ॥ २ ॥
अच्छादनञ्च सयनञ्च अन्नपानञ्च भोजनं^३
अभ्योच्छिन्नं करित्वा न मदादानं पयस्सयिं ॥ ३ ॥
यथापि सेवको सामिं धनहेतुमुपागतो
कापेन याचा मनसा आराधनीयमेसति ॥ ४ ॥
तथे'वाहं सद्गमये परियेस्सामि बोधिजं
दानेन सरो तप्पेत्वा इच्छामि बोधिमुत्तमन्ति ॥ ५ ॥

७ चन्दकुमारचरियं^४

पुनापरं यदा होमि एकराजस्स अत्तजो
नगरे पुण्णवतिथा^५ कुमारी चन्दसव्हयो ॥ १ ॥

1. Cf Nimi Jataka, Jātaka, Vol VI, 95-129

2. Capital of the Videhas

3. Cf Khandahāla Jataka, Jātaka, Vol. VI, 129-155.

4. Another name of Benares (Jātaka, Vol. IV, p. 119).

तदाहं यज्जना मुत्तो निव्वखन्तो यञ्जवाटको (पाततो, वाटतो)
 संवेगं जनयित्थान महादानं पचत्तयिं ॥ २ ॥
 नाहं पिवामि खादामि न पि भुज्जामि भोजनं
 द्विखणेय्यं अद्वत्थान अपि छप्पञ्जरत्तियो ॥ ३ ॥
 यथापि चाणिजो नाम कत्थान भण्डसञ्चयं
 यत्थ लाभो महा होति तत्थाहरति (तत्थनं हरति) भण्डकं ॥ ४ ॥
 तत्थेव सकमुत्तापि पदे दिन्नं महप्फलं
 तस्मा परस्स दातव्यं सतभागो भविस्सति ॥ ५ ॥
 एतमत्थवसं अत्ता देमि दानं भवाभवे
 न पटिकमामि दानतो सब्बोधिमनुपत्तियाति ॥ ६ ॥

सिविराजचरियं^१

अरिट्टसब्बये^२ नगरे सिवि नामासि खरियो
 निसज्ज पासाद्वरे पथं चिन्तेसऽहं तदा ॥ १ ॥
 यं किञ्चि मानुसं दानं अदिन्नं मे न विज्जति
 यो पि याचेय्य मं चप्पुं ददेय्यं अविकम्पितो ॥ २ ॥
 मम सङ्कप्पमज्जाय सक्को देवानमिस्सरो
 निसिन्नो देवपरिस्साय इदं वचनमब्रवि ॥ ३ ॥
 निसज्ज पासाद्वरे सिविराजा महिद्धिको
 चिन्तेन्तो विविधं दानं अदेय्यं सो न पस्सति ॥ ४ ॥
 तथं तु वितपन्नेतं हन्द प्रिमंसयामि तं
 मुहत्तं आगमेय्याय याव जानामि तं मनन्ति ॥ ५ ॥
 पवेधमानो फलितसिरो पलितगतो जरातुरो
 अन्धवण्णो व हुत्थान राजानं उपसङ्कमि ॥ ६ ॥

1. Cf. Sivajitaka, Jitaka, Vol. IV, 401-412.

2. Capital of Sivi Kingdom.

सो तदा पग्गहेत्वान वाम दक्षिणवाहु च
 सिरस्मि अञ्जलि कृत्या इद वचनमप्रयि ॥ ७ ॥
 याचामि ते महाराज धम्मिक रहुवड्डन
 तव दानरत्ता किञ्चि उग्गता देवमानुसे ॥८॥
 उभोपि नेत्ता नयना अन्धा उपहता मम
 एक मे नयन देहि त्वग्नि पवेन यापय (यापया) ति ॥९॥
 तस्साह वचनं सुत्वा हट्ठो सविग्गमानसो
 कतञ्जली वेदजातो इद वनमब्रूवि ॥ १० ॥
 इदानीह चिन्तयित्वान (चिन्तयित्वा) पासादतो इधगतो
 त्व मम चित्तामञ्जाय नेत्ता याचितुमागतो ॥११॥
 अहो मे मानस सिद्ध सङ्कप्पो परिपूरितो
 अदिन्नपुत्रं दानवरं अञ्ज दस्सामि याचके ॥ १२ ॥
 णहि सीवक लट्ठेहि मा दन्तयि मा * पवेधयि
 उभोपि नयने देहि उप्पाट्टेत्या वत्तिवके (वनिज्वके) ॥१३॥
 ततो सो चोदितो मग्गह सीवको पचन करो
 उद्धरित्वान पादासि तालमिञ्ज य याचके ॥१४॥
 ददमानस्स देन्तस्स दिज्जदानस्स मे सतो
 चित्तास्स अञ्जथा नत्थि बोधिया येव कारणा ॥१५॥
 न मे देस्सा उभो चक्खू अरा न मे न देस्सियो
 सच्चञ्चुत पिय मग्गह तस्मा चक्खु अदासहन्ति (अदासिहन्ति) ॥१६॥

६ वेससन्तर चरिय' ।

या मे अहोसि जनिक्का फुस्सती नाम खत्तिया
 सा अतीतासु जातिसु सक्कस्स च महेसिया ॥१॥
 तस्सा आयुक्खय दिग्घा देविन्दो पतद्व्रूवि —
 ददामि ते दस चरे (वर) चर भद्दे यदिच्छसीति ॥२॥

* Sinhalese edition omits this ma

एयं बुत्ता च सा देवी सक्कं पुग्गिन्द (पुग्गिन्द) मग्गवि
 किन्नु मे अपराधत्थि किन्नु देस्सा अहन्तव
 रग्गमा चावेसि मं ठात्ता दातो व धरणिं रुहन्ति ॥ ३ ॥
 एयं बुत्ते च सो सक्को पुग्ग तस्सेदमग्गूचि (तस्सेदमग्गवि)
 न चेय ते कत्तं पापं न च मे त्वमसि अप्पिया ॥ ४ ॥
 पत्तकं येय ते आयुं चयनकालो भविस्सति
 पटिगण्ह मयादिन्ने यरे दस यरुत्तमेति ॥ ५ ॥
 सक्के न सा दिन्नवरा तुट्ठह्ठा पप्पोदिता
 ममं अभन्तरं कत्वा फुसती दस यरे यरी ॥ ६ ॥
 ततो बुत्ता सा फुसती खत्तिये उपपज्जथ
 जेतुत्तरम्हि नगरे^१ सज्जयेन समागमि ॥ ७ ॥
 यदाहं (तदाहं) फुसतिपा कुच्छि ओक्कन्तो पियमातुया
 मम तेजेन मे माता सदा दानरत्ता अहु ॥ ८ ॥
 अधने आतुरे जिण्णे याचके पट्टिके जने
 समणब्राह्मणे खीणे देति दानं अकिञ्चने ॥ ९ ॥
 दसमासे धारयित्वा न करोन्ते पुरपदबिखणं
 वेस्सानं बोधिया मग्गजे जनेसि फुसतो ममं ॥ १० ॥
 न मग्गं मेत्तिकं नाम न पि मेत्तिकसम्मयं
 जातोम्हि वेस्सवीधिया तस्मावेस्सन्तरो अहु ॥ ११ ॥
 यदाहं दारको होमि जातिया अट्ठवस्सिको
 तदा निसज्ज पासादे दानं दातुं चिन्तियि ॥ १२ ॥
 हृदयं ददिय्यं चक्खुमंसम्पि रुहिरम्पि च
 ददिय्यं कायं याचेत्त्वा (सावेत्त्वा) यदि कोचि याचये ममं ॥ १३ ॥
 सभायं चिन्तयन्तस्स अकम्पितमसण्ठितं
 अकम्पि तत्थ पठवी सिनेरवचनवटंसका ॥ १४ ॥
 अट्ठमासे पण्णरसे पुण्णमासे उपोसथे
 पचयं नागमारुह दानं दातुं उपागमि ॥ १५ ॥

कालिङ्गरु विसया ब्राह्मणा उरगच्छुं मं
 आयाचुं मं हृत्थिताणं (पथयं नागं) धञ्जमङ्गलसम्मतं ॥ १६ ॥
 अबुद्धितो जनपदो दुग्धिमयो छातको महा
 ददाहि पथं नागं सत्रसेतं गजुत्तमं ॥ १७ ॥
 ददामि न विकम्पामि यं मं याचन्ति ब्राह्मणा
 सन्तं नप्यटिगुहामि दाने मे रमती मनो ॥ १८ ॥
 न मे याचक मनुपत्ते पटिषेपो अनुच्छो
 मा मे भिज्जि समादानं दस्सामि विपुलं गजं ॥ १९ ॥
 नागं गहेत्था सोण्डाय भिङ्गारे रतनामये
 जलं हृत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अदं गजं ॥ २० ॥
 पुनापरं ददन्तस्स सव्यसेतं गजुत्तमं
 तदापि पठवी कम्पि सिनेरुवनवटंसका ॥ २१ ॥
 तस्स नागास्स दानेन सिवयो पुब्बा समागता
 पञ्चाजेलुं सका रद्धा चङ्कं गच्छतु पथतं ॥ २२ ॥
 तैस्स निचयुभमानानं अकम्पितमसण्डितं
 महादानं पवत्तेतुं एक वरमपाचिस्सं ॥ २३ ॥
 याचिता सिवयो सव्ये एकां वरमदंसु मे
 आयाच (आसाव) यित्वा कण्णभेहिं महादानं ददाम'हं ॥ २४ ॥
 अपेत्य वत्तति सद्दो तुमुलो भेरवो महा
 दानेन मं नोहरन्ति पुन दानं ददाम'हं ॥ २५ ॥
 हृत्थी अस्सं रथे दत्त्वा दासी दासं गवन्धनं
 महादानं ददित्थान नगरा निक्खमिं तदा ॥ २६ ॥
 निक्खमित्थान नगरा निवत्तित्वा विलोकिते
 तदापि पठवी कम्पि सिनेरुवनवटंसका ॥ २७ ॥
 चतुर्वाहिं रथ दत्त्वा ठत्वा चातुमहापथे
 एकाकियो अबुद्धियो महिदेवि इदमत्रयिं ॥ २८ ॥
 त्वं महिकण्हं गण्हाडिं लहुकां पसा कनिट्ठका
 अहं जालिं गहेस्सामि गच्छको भानिको हि सो ॥ २९ ॥

पदुमं पुण्डरीकं च मदी वण्हाजिनमग्गही
 अहं सुवण्णविम्वं च जालिं खत्तियमग्गहिं
 जलं हत्थे आकिरित्वा ब्राह्मणानं अद्रं गजं ॥३०॥ *
 अभिजाता सुखुमाला खत्तिया चतुरो जना
 विस्सम समं अकमन्ता यद्धं गच्छाम पव्वतं ॥३१॥
 ये केचि मनुजा यन्ति अनुमगे पट्ठिपथे
 मगन्ते पट्ठिपुच्छाम कुहिं यद्धट्ठपव्वतो ॥३२॥
 ते तत्थ अग्गे पस्सित्वा करुणं गिरिमुदीरयुं
 दुक्खन्ते पट्ठिवेदेन्ति दूरे यद्धट्ठपव्वतो ॥३३॥
 यदि पस्सन्ति पवने दारका फलिते दुमे
 तेसं फलानं हेतुमिह उपरोदन्ति दारका ॥३४॥
 रोदन्ते दारके दिस्सा उच्चिधा विपुला दुमा
 सयमेव ओणमित्तवान उपगच्छन्ति दारके ॥३५॥
 इदमच्छरियं दिस्सा अब्भुतं लोमहंसनं
 साधुकारं पवत्तोसि मदी सव्वङ्गसोभना ॥३६॥
 अच्छे रं तयलोकस्सिं अब्भुतं लोमहंसनं
 पेस्सन्तरस्स तेजेन सयमेव ओणता दुमा ॥३७॥
 सद्धिपिंसु परं यक्खा अनुकम्पाय दारकं
 निक्खन्तदिक्खेनेव चेतरेदमुपागमुं ॥३८॥
 सट्ठिराजसहस्सानि तदापसन्ति मातुला
 सव्वे पज्जलिका हुत्वा रोदमाना उपगमुं ॥३९॥
 तत्थ चत्ते त्या सह्वापं चेत्तेहि चेतपुत्ते हि
 ते ततो निष्पत्तमित्तवान यद्धं अगमुं पव्वतं ॥४०॥
 आमन्तपित्वा देविन्दो विस्सुक्कम्मं महिस्सिकं
 अस्समं सुकटं रम्मं पण्णसालं सुमापय ॥४१॥
 सक्कम्स पचनं सुत्वा विस्सुक्कम्मो महिस्सिको
 अस्समं सुकटं रम्मं पण्णसालं सुमापयि ॥४२॥

अज्जोगाहेत्था पथनं अप्पसदं निराकुलं
 चतुरो जना मयं तत्थ वसाम पञ्चतन्तरे ॥४३॥
 अहञ्च मही देवी च जालिकण्ठाजिना बुभो
 अज्जमज्जं सोऽनुदा वसाम अस्समे तदा ॥४४॥
 दारके अनुरपन्नतो असुज्जो होमि अस्समे
 मही फलं आहरति पोसेति सा तयो जने ॥४५॥
 पवने वसमानस्स अद्विको मं उपागमि
 आयाचि पुत्तके मय्हं जालिकण्ठाजिने बुभो ॥४६॥
 याचकमुपगतं दिस्वा हासो मे उपपज्जथ
 उभो पुत्तो गहेत्थान अदासि ब्राह्मणे तदा ॥४७॥
 सके पुत्ते चजन्तस्स याचके ब्राह्मणे यदा
 तदापि पठयी कमि सिनेरयनयटंसका ॥४८॥
 पुनरेव सज्जो ओरपइ हुत्वा ब्राह्मणसन्निभो
 आयाचि मं मद्दिदेविं सीलव्रतिं पतिव्रतं ॥४९॥
 मद्दिं हत्थे गहेत्थान उदकञ्जलिं पूरारि य
 पसन्नमनसङ्कप्पो तस्स मद्दिं अदासइहं ॥५०॥
 मादिया दीयमानाय गगने देवा पमोदिता
 तदापि पठयी कमि सिनेरयनयटंसका ॥५१॥
 जालिकण्ठाजिनं धीतं मद्दिदेविं पतिव्रतं
 अज्जमानो न निन्तेसिं बोधिया येव कारणा ॥५२॥
 न मे देस्सा उभो पुत्ता मही देवी न देस्सिया
 सव्वज्जुत्तं पियं मय्हं तस्मा पिये अदासइहं ॥५३॥
 पुनापरं ब्रह्मरज्जे म तापितुसमागमे
 करुणं परिदेवन्ते सहपन्ते सुपं दुषणं ॥५४॥
 हिरोत्तपेन गत्ता उमिन्नं उपसङ्कमि
 तदापि पठयी कमि सिनेरयनयटंसका ॥५५॥
 पुनापरं ब्रह्मरज्जा निबलमित्था सज्जातिमि
 पविस्सामि पुरं रम्मं जेतुत्तरं पुरुत्तमं ॥५६॥

रतनानि सत्त वस्सिंसु महामेघो पवस्सथ
 तदापि पठयी कम्मि सिनेय्यनवटंसका । ५७ ॥
 अचेतनायं पठयी अविज्जाय सुणं दुक्खं
 सापि दानवला मय्हं सत्तवत्तुं पकम्पयाति ॥ ५८ ॥

१० ससपरिण्डितचरियं^१ ।

पुनापरं यदा होमि ससको पवनचारिको
 तिणपण्णसाकफलभवत्तो परहेठनधियज्जितो ॥ १ ॥
 मकटो च सिङ्गलो च उद्दपोतो चऽहं तदा
 वसाम एकसामन्ता सानं पातो पदिस्सरे ॥ २ ॥
 अहं ते अनुसासामि किरिये कल्याणपापके
 पापानि परिवज्जेथ कल्याणे अमिनिस्सथ ॥ ३ ॥
 उपोसथमिह दिवसे चन्दं दिस्वान पूरितं
 एतेनं तत्थ माचिक्खि दिवसो अज्जुपोसथो ॥ ४ ॥
 दानानि पटियादेथ दक्खिणेय्यस्स दातथे
 दत्त्वा दानं दक्खिणेय्यं उपवस्सथुपोसथं ॥ ५ ॥
 ते मे साधूति वत्थान यथासत्ति यथाक्कलं
 दानानि पटियादत्त्वा दक्खिणेय्यं गवेस्सिंसुं ॥ ६ ॥
 अहं निसज्ज चिन्तेसि दानं दक्खिणं नुच्छव
 यदिहं लभे दक्खिणेय्यं किं मे दानं भविस्सति ॥ ७ ॥
 न मे अन्धि तिला मुग्गा मासावा तण्डुला घतं
 अहं तिणेन यापेमि न सक्को तिणं दातथे ॥ ८ ॥
 यदि कोचि पति दक्खिणेय्यो भिवत्ताय मम सन्तिके
 दज्जाहं सकमत्तानं नसो नुच्छो गमिस्सति ॥ ९ ॥
 मम सङ्कप्पमज्जाय सक्को ब्राह्मणवणिग्गा
 आसयं मे उपानडिउ दातयोमंसनाय मे ॥ १० ॥

तमहं दिखान सन्तुट्ठो इदं वचनमब्रवी
 साधु खो'सि अनुपत्तो घासहेतु ममन्तिके ॥ ११ ॥
 अदिन्नपुण्यं दानवरं अज्ज दस्सामि ते अहं
 तुवं सीलगुणूपेतो अयुत्तं ते परहेठनं ॥ १२ ॥
 एहि अग्गिं पदिपेहि नानाकट्ठे समानय
 अहं पचिस्समत्तानं पक्कं त्वं भवत्थयिस्ससीति ॥ १३ ॥
 साधू'ति सो हट्ठमनो नानाकट्ठे समानयि
 महन्तं अकासि चित्कं कत्थान'ङ्गारगम्भकं ॥ १४ ॥
 अग्गिं तत्थ पदीपेति यथा सो खिण्णं महाभवे
 फोटेत्था राजगते गत्वा एकन्तं उपाविसि ॥ १५ ॥
 यदा महा कट्ठपण्णो आदित्तो घूममायति
 तदुप्पतित्वा पपतिं मज्जे जालसिखन्तरे ॥ १६ ॥
 यथा सीतोदकं नाम पचिट्ठं यस्सकरस्सचि
 समेति दरथं परिल'हं अस्सादं वेति पीति च ॥ १७ ॥
 तथेव जलितं अग्गिं पचिट्ठस्स ममं तदा
 सत्थं समेति दरथं यथा सीतोदकं धिय ॥ १८ ॥
 छविचम्मं मंसं नहारुं अट्ठिहदयवन्धनं
 केवलं सकलं कायं ब्राह्मणस्स अदास'हं ति ॥ १९ ॥

अकत्ति ब्राह्मणो सट्ठो कुरुराजा धनञ्जयो
 महासुदस्सनो राजा महानोचिन्दब्राह्मणो ॥ २० ॥
 निमि चन्द्रकुमारो च सिचि वेस्सन्तरो ससो
 अहमेव तदा आसिं यो ते दानवरे अदा ॥ २१ ॥
 एते दानपरिक्खारा एते दानस्स पारमो
 जीयितं याचके दत्त्वा इदं पारमी पूरयि ॥ २२ ॥
 भिक्खायुपगतं दिस्सा सकत्तानं परिशजिं
 दानेन मे समो न'स्सि एसा मे दानपारमो'ति ॥ २३ ॥
 दानपारमिता निट्ठिना ॥

दुतियो परिच्छेदो ।

सीलपारमिता ।

—०—

१ सीलवनागचरिय' ।

यदा अहोसि पवने कुञ्जते मानुपोसको
न तदा अतिथ महिया गुणेन मम सादिसो ॥ १ ॥
पवने दिस्वा वनचरो रञ्जो मं पटिवेदयि
तवनुच्छवो महाराज गजो वसति कानने ॥ २ ॥
न तस्स परिषवायत्थो न पि आल.ककासुपा
समागहिते सोण्डाय सयमेव इधेहिति ॥ ३ ॥
तस्स तं वच्चनं सुत्वा राजापि तुद्रमानसो
पेसेसि हतिथदमकं छेकाचरियं सुसिक्खितं ॥ ४ ॥
गत्थान सो हतिथदमको अदस्स पदुमस्सरे
भीसमूलं (मूलालं) उद्धरन्तं यापनत्थाय मानुया ॥ ५ ॥
विञ्जाय मे सीलगुणं लवणं उपधारयि
पहि पुत्ताति वत्थान मम सोण्डाय अग्गहि ॥ ६ ॥
यम्मे तदा पाकतिकं सरीरानुगतं वलं
अन्ननागसहस्सानं बलेन समसादिसं ॥ ७ ॥
यदि'हं तेसं पकुप्पेय्यं उपेतं गहणाय मं
पटिवलो भवे तेसं याव रज्जमि मानुसं ॥ ८ ॥
अपि चाहं सोलरक्खाय सीलपारमिपूरिया
न करोमि चित्ते अञ्जत्थत्तं वक्खिपन्तं ममालके ॥ ९ ॥
यदि ते मं तत्थ कोट्ठेय्युं फरसुहि तोमरेहि च
नेव तेसं पकुप्पेय्यं शीलखण्डभया ममाति ॥ १० ॥

२ भूरिदत्तचरियं ।

पुनापरं यदा होमि भूरिदत्तो महिद्धिको
 विरूपपथेन महारज्ज्वा देवलोकमगम्ल (छ) इं ॥१॥
 तत्थ पस्सित्वाहं देवे एकन्तं सुखसमप्पिते
 तं मग्गं गमनत्थाय सीलव्यतं समादयिं ॥२॥
 सत्तोरकिच्चं कत्थान भुत्वा यापनमत्तकं
 चतुरो अङ्गे अधिद्वाय सेमि वम्मिऊमुद्धनि ॥३॥
 छविआ चग्गेन मंसेन नहाए अट्टिके हि च
 यस्स एतेन करणीयं दिन्नं येव हरातु सो ॥४॥
 संसितो अकतज्जुना आलम्पानो ममग्गहि
 पेलाय^१ पक्षिपेटवान कील.ति मं तहिं तहिं ॥५॥
 पेलाय पक्खिपन्तेपि सम्मइन्ते पि पाणिना
 आल(म्मेने)म्पानेन न कुप्पामि सीलखण्डमया मम ॥६॥
 सकजीवितपरिच्चायो तिणतो लहुको मम
 सीलवीट्ठिमो मय्हं पटवी उप्पत्तता विय ॥७॥
 निरन्तरं जातिसत्तं चजेय्यं मम जीवितं
 नैव सीलं पमिन्देय्यं चतुदोपान हेतु पि ॥८॥
 अपि चाहं सीलरख्खाय सीलपारमिपूरिया
 न करोमि चित्ते अज्जयत्तं पक्खिपन्तन्नि पेलाके ति ॥९॥

३ चम्पेय्यनागचरियं ।

पुनापरं यदा होमि चम्पेय्यको महिद्धिको
 तदापि धम्मिको आसि (सिं) सीलव्यवसमप्पितो ॥१॥

1. Cf. Bhūridatta-Jātaka, Jātaka, Vol. VI, 157-219
2. Snake charmer's basket where the snakes are kept.
3. Cf. Campeyya Jātaka, Jātaka, Vol. IV. pp. 454-468.

तदापि मं धम्मचारिं उपबुद्धं उपोसथं
 अहिकुण्डिको गहेत्थान राज्ञश्चरमिह कीलति ॥२॥
 यं सोवण्णं चिन्तयति नोलपीतं व लोहितं
 तस्स चित्तानुवत्तन्तो होमि चिन्तितसन्निभो ॥३॥
 थलं करेय्यं उदकं उदकमपि थलं करे
 यदि हं तस्स पकुप्पेयं खणेन छारिकं करे ॥४॥
 यदि चित्तवसी हेस्सं परिहायिस्सामि सीलतो
 सीत्थेन परिहीनस्स उत्तमत्थो न सिञ्जति ॥५॥
 कामं भिज्जतु यं कायो श्थेव विकिरीयतु
 ने च सीलं पभिन्देय्यं विकिरन्ते भुसं विषा ति ॥६॥

४ चूलवोधिचरियं ।

पुनापरं पदा होमि चूलवोधि सुसीलवा
 भयं दिस्सान भयतो नेवपम्मं अग्निनिषण्णिमिं ॥१॥
 पाप्मे दुत्तिथिका भासि प्राक्षणे कनकसन्निभा
 सा विपट्ठे अनपेक्खा नेवपम्मं अग्निनिषण्णिमिं ॥२॥
 निरालया छिन्नमन्दु अनपेक्खाकुले भजे
 चरन्ता गामनिगमं वाराणसिमुपागमं ॥३॥
 तत्थ पसाम निपका असंसट्ठा कुन्दे गणे
 निराकुले अप्पसद्दे राज्जुप्याने पसामुभो ॥४॥
 उप्यानइस्सनं गत्था राजा अइम द्वाप्पणिं
 उपगम्म ममं पुच्छि तुप्पेसा कप्पत् भरियाति ॥५॥
 पयं सुत्ते अट्ठं तस्स इत्थं यचनामप्रिं
 न मय्ठं भरिया पम्मा माहपम्मा एकसासनी ॥६॥
 तस्सा मारत्ताधिगतो माहापेरवान् सेतके
 निण्णोल यन्तो बलत्ता भग्तेयूरं पथेसवि ॥७॥

ओदपत्तिकिया मय्हं सहजा एकसासनी
 आकइद्धित्वा न(नि)पन्तिया कोपो मे उपपज्जथ ॥८॥
 सह कोपे समुप्पन्ने सीलव्वतमनुस्सरिं
 तत्थेय कोपं निगण्हिं नादासि बुड्ढितुं (यड्ढतु) परि ॥९॥
 पदि नं ब्राह्मणिं कोचि कोट्ठेय्य तिण्हसत्तिया
 नेव सोलं पमिन्देय्यं बोधिया येव कारणा ॥१०॥
 न मे सा ब्राह्मणी देस्सा न पि मे वलं न विज्जति
 सब्बभूतं पिपं मय्हं तस्सा सीलानुरविस्सन्ति ॥११॥

५. महिंस-राज-चरियं' ।

पुनापरं यदा होमि महिंसो (महिस) यनचार (रि) को
 पयड्ढकायो बलया महन्तो भीमदस्सनो ॥ १ ॥
 पम्भारे गिरिदुग्गे च खल्लमूले दकासये
 हतेत्थ ठानं महिंसानं कोचि कोचि तहिं तहिं ॥ २ ॥
 विचरन्तो ब्रह्मरुज्जे ठानं अदस भदकं
 तं ठानं उपगन्त्वान तिठामि च सयामि च ॥ ३ ॥
 अयेत्थ कपिमागन्त्वा पापो अनरियो लहु
 खन्दे नलाटे भमुके मुत्तेति ओहनेति तं ॥ ४ ॥
 सक्किमि दिवसं दुतियं ततियं चतुत्थमि च
 दूसेति मं सव्वकालं तेन होमि उपदुत्तो ॥ ५ ॥
 ममं उपदुत्तं दिस्वा यक्खो मं इदमव्रवि
 नासहेतं छयं पापं सिङ्गेहि च रुरेहि च ॥ ६ ॥
 एवं मुत्ते तदा पक्खे अहं तं इदमव्रविं
 किं त्वं भक्खेसि कुणपेन पापेन अनरियेन मं ॥ ७ ॥

यदिदं तस्स पुप्पेय्यं ततो हीनतरो भवे
 सीलञ्च मे पमिज्जेय्य विञ्जू च गहरेय्युं (गहरेय्युं) मं ॥ ८ ॥
 हीलिता जीविता वापि परिसुद्धेन मतं वरं
 पयाहं जीवितहेतुपि काहामि परहेठनं ॥ ९ ॥
 ममेवायं मञ्ज्रमानो अञ्जेपेयं करिस्सति
 ते व तत्थ यधिस्सन्ति सा मे मुत्ति भविस्सति ॥ १० ॥
 हीन मञ्जिमउद्धट्टे सहन्तो अयमानितं
 एवं लभति सप्पञ्जो मनसा यथा पत्थितन्ति ॥ ११ ॥

६ रुमराज-चरियं ।

पुनापरं यदा होमि सुतत्तरुवसन्निभो
 मिगराजा रत्तनाम परमसीलसमाहितो ॥ १ ॥
 रम्मे पदेसे रम्मणीये विरित्ते अमनुस्सके
 तत्थ यास उपागच्छिं गङ्गाकुले मनोरमे ॥ २ ॥
 अय उपरि गङ्गाय धनिकेहि परिपीलितो
 पुरितो गङ्गाय पतति जीवामि वा मरामि वा ॥ ३ ॥
 रत्तिं दिव सो गङ्गाय बुद्ध्यमानो महोदके
 खन्तो करुण ख मञ्जे गङ्गाय गच्छति ॥ ४ ॥
 तस्साहं सद्दं सुत्त्वान करुणं परिदेवतो
 गङ्गाय तीरे ठत्त्वान अपूच्छि कोत्ति त्वं नरो ॥ ५ ॥
 सो मे पुट्ठो च व्याक्कासि अत्तनो कारणं तदा
 धनिकेहि भीतो तसितो पप्पवन्तोऽहं महानडि ॥ ६ ॥
 तस्स कत्त्वान कारञ्जज्जित्वा मम जीवित
 पविसित्वा नीहरिन्तस्स अन्धकारमि रत्तिया ॥ ७ ॥

८ धम्माधम्मदेवपुत्त-चरियं ।

पुनापरं यदा होमि महायक्खो महिद्धिको
 धम्मो नाम महायक्खो सव्वलोकानुकम्पको ॥ १ ॥
 दसकुसलकम्मपथे समादयेन्तो महाजनं
 चरामि गामनिगमं समित्तो सपरिज्जनो ॥ २ ॥
 पापो कदरियो यक्खो दोषेन्तो दस पावके
 सो पेट्थ महिया चरति समित्तो सपरिज्जनो ॥ ३ ॥
 धम्मवादी अधम्मो च उभो पञ्चनिका मयं
 धुरे धुरं धट्टयन्ता समिग्धा पट्ठिपथे उभो ॥ ४ ॥
 कलहो यत्तति अस्मा (भेस्मा) कल्याणपापकस्स च
 मग्गा ओकमनत्थाय महायुद्धो उपट्ठितो ॥ ५ ॥
 यदिऽहं तस्स पक्खप्पेयं यदि भिन्दे तपोगुणं
 सह परिजनन्तस्स रज्जभूतं करेप्प्यऽहं ॥ ६ ॥
 अपि चाहं सोल-रक्खाय निष्वापेटवान् मानसं
 सह जनेन ओकमित्वा पथं पापस्सऽदासहं ॥ ७ ॥
 सह पयतो ओकन्तो कत्वा चित्तस्स निव्युत्तिं
 विवरं अदासि पठवी पापयक्खस्स तावदेति ॥ ८ ॥

९ जयद्दिस-चरियं ।

पञ्चालरुहे नगरे कय्यिलायं पुरुत्तमे
 राजा जयद्दिसो नाम सोल्लगुणमुपागतो ॥ १ ॥

1. Cf. Dhamma Jātaka, Jātaka, Vol. IV., pp. 100-104. c

2. Cf. Jayaddisa Jātaka, Jātaka, Vol. V., 21-36.

तस्स रूओ अहं पुत्तो सुतधम्मो सुसीलवा
 अलीनसत्तो गुणवा अनुत्तर- (रूख) परिज्जनो ॥ २ ॥
 पिता मे मिगवं गन्त्वा पोरिसादमुपागमि
 सो मे पितुमग्गहेसि भक्खो सि मम मा चलि ॥ ३ ॥
 तस्स तं वचनं सुत्वा भीतो तसितवेधितो
 उरुथ (ख) म्मो अहु तस्स दिस्सान पोरिसादकं ॥ ४ ॥
 मिगवं गहेत्वा मुञ्चस्सु कत्वा आगमनं पुन
 ब्राह्मणस्स धनं दत्वा पिता आमन्तयि ममं ॥ ५ ॥
 रूज्जं पुत्त पटिपज्ज मा पमज्जि पुरं इदं
 कतं मे पोरिसादेन मम आगमनं पुन ॥ ६ ॥
 मातापितु च वन्दित्वा निमिनित्वान अत्तानं
 निक्खिपेत्वा धनुस्समं पोरिसादं उपागमि ॥ ७ ॥
 ससत्थदत्थुपगतं कदाचि सो तसिस्सति
 तेन भिज्जिस्सति सीलं परित्तासं कते मयि ॥ ८ ॥
 सीलखण्डमया मय्हं तस्स देस्सं न ध्याहरिं
 मेत्तचित्तो हितवादी इदं वचनमव्रथिं ॥ ९ ॥
 उज्जलेहि महा अग्निं पपतिस्सामि खप्पतो
 सम्पत्तकालमज्जाय भक्खय त्वं पितामह ॥ १० ॥
 इति सीलवतं हेतु नारक्खिं मम जीवितं
 पव्वाजेसिम (ज्जा) हं तस्स सदा पाणातिपात (ति) षं ॥ ११ ॥

१० सङ्गपाल-चरियं^१

पुनापरं यदा होमि सङ्गपालो महिद्धिको
 दाठाबुधो घोरविसो द्विजिह्वो उरुगाधिभू ॥ १ ॥
 चतुपथे महामग्गे नानाजनसमाकुले
 चतुरो अङ्गे अधिष्ठाय तत्थ यासमकप्पयिं ॥ २ ॥

छविष्या चम्मेन मंसेन नहारु अट्टिकेहि या
 यस्स पत्तेन करणोयं दिन्नं येव हरानु सो ॥३॥
 अहंसं सु भोजपुत्ता परा लुहा अकारणा
 उपगच्छुं ममं तत्थ दण्डमुगगरपाणिनो ॥४॥
 नासाय विनिविज्झित्वा नङ्गुट्टे पिट्टिकल्लके
 काजे आरोपयित्वा न भोजपुत्ता हरिंसु मं ॥५॥
 ससागरन्तं पटविं सकाननं सपघ्नं
 इच्छमानोचहं तत्थ नासवातेन भाषये ॥६॥
 सूलेहि विज्झयन्तेपि कोट्टयन्तेपि सत्तिभि
 भोजपुत्तो न कुप्पामि एसा मे सीलपारमीति ॥७॥

हत्थि नागो भूरिदत्तो चम्पेय्यो बोधिमाहिसो
 एव मातङ्गो धम्मो च अत्तजो च जयदिसो ॥८॥
 एते सब्बे सीलबला परिवसारा पदेसिका
 जीवितं परिषिञ्जित्वा सीलानि अनुरविञ्जस्सं ॥९॥
 संङ्खपालस्स मे सतो सब्बकालमपि जीवितं
 यस्स कस्सचि नीयन्तं तस्मा सा सीलपारमी ॥१०॥
 सीलपारमिनिहे सो निट्ठितो

ततीयो परिच्छेदो ।

नैकतम पारमिता ।

—०::०—

१ युधञ्जय-चरिय' ।

यदा अहं भमितयसो राजपुत्तो युधञ्जयो
उस्तावधिन्दुं सुरियातये पतितं दिव्यान् संपिजि ॥१॥
तप्प्रेवाधिपतिकत्वा सवेगमनुब्रूहिं
मातापितु च यन्दित्वा पञ्चजमनुयाचहं ॥२॥
याचन्ति मं पञ्चलिका सनेगमा सरड्ढका
अज्जेव पुत्त पटिपज इदं कीतं महामहिं ॥३॥
सराजके सहीरोधे सनेगमे सरड्ढके
करणं परिदेवगते अनपेयखो दि पञ्चजिं ॥४॥
केवलं पठधिरज्जं प्रातिपरिजनें यसं
चज्जमानो न चिन्तेसिं योधियायेव कारणा ॥५॥
माता पिता न मे देस्सा न पि देस्सं महायसं
सञ्चञ्चूतणियं मयहं तस्मा रज्जं परिचजिन्ति ॥६॥

२ सोमनस-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि इन्दपट्ठे पुरुत्तमे
फामितो दयितो पुत्तो सोमनस्सोति विस्सुतो ॥१॥

१. Cf. Yuvanajaya Jātaka, Jātaka, Vol. IV. 119-123.

२. Cf. Somanassa Jātaka, Jātaka, Vol. IV. 444-454.

सीलवा गुणसम्पन्नो कल्याणपटिभानवा
 बुद्ध्वापचायि हिरिमा सङ्गहेसु च कोदिदो ॥२॥
 यस्स रज्जो पतिकरो आसि कुहक तापसो
 आरामं मालावच्छञ्च रोपित्वान सो जीवति ॥३॥
 तमहं दिस्वान कुहकं थुसरासिं व अतण्डुलं
 दुमं अन्तो च सुसिरं कदलिं च असारकं ॥४॥
 नत्थिमस्स सतं धम्मो सामञ्जापगतो अयं
 हिरिसुकधम्मजहितो जीवितवुत्तिकारणा ॥५॥
 कुपितो अहोसि पचन्तो अटवीहि परन्तिहि
 तं निसेधेतुं गच्छन्तो अनुसासि पिता मम ॥६॥
 मा पमज्झि तुवं तात जटिलं उगतापनं
 यद्विच्छकं पयस्सेहि सव्वकामददोहि सो ॥७॥
 तमहं गन्थानुपट्ठानं इदं वचनमप्रविं
 कच्चि ते गहपति कुसलं, किं यास्ते आहरिष्यतु ॥८॥
 तेन सो कुपितो आसि कुहको माननिसितो
 धातापेमि तुवं अज्ज रट्ठा पट्ठाज्जयामि या ॥९॥
 निसेधयित्वा पचन्तं राज्ञा कुहकमप्रवि
 कच्चि ते भन्ते स्वमनीयं सम्मानो ते पयत्तितो ।
 तस्स आचिक्खति पापा कुमारो यथा नासितो ॥१०॥
 तस्स तं वचनं सुत्वा धानापेमि महोपति
 सीसं तत्थेय छिन्दित्वा कत्तवान चतुपरिण्डकं
 रथिया रथियं दस्सेथ सा गति जटिलहोलिता ॥११॥
 तत्थिक्काएणिक्का गन्था चण्डात्तूहा अक्काएणा
 मातु अट्टे निसिन्नस्स आकड्ढित्वा नयन्ति मं ॥ १२ ॥
 तेसाहं पयमवचं—वन्ध तं गाल्लवन्धनं
 रज्जो दस्सेथ मं पिणं राज्जकिरियानि अत्थि मे ॥१३॥
 ते मं रज्जो दरसयिंसु पापस्स पापसेविनो
 दिस्वान तं सञ्जापेसिं ममञ्च यस्मानयिं ॥१४॥

सो मं तत्थ लमापेसि मदारज्जं अदासि मे
सोहं तमं दालयेत्वा पब्बजिं अनगारियं ॥१५॥
न मे देस्सं महारज्जं कामभोगो न देस्सियो
सव्वञ्जुतम्पियं मय्हं तस्मा रज्जं परिच्चजिन्ति ॥१६॥

३ अयोधर-चरियं ।

पुनापरं पदा होमि कासिराजस्स अग्रजो
अयोधरमिह संवड्ढो नामेनासि अयोधोरो ॥१॥
दुष्खेन जीयिको लद्धो सम्पीळे पतिपोसितो
अज्जं व पुत्तपटिपज्ज केवलं वसुधं इमं ॥२॥
सरद्धकं सनिगमं सज्जनं पन्दित्वा खत्तियं
अज्जलिं पग्गहेत्वान इदं वचनमब्रवी ॥३॥
ये केचि मद्विया सत्ता होनमुक्कट्टमज्झिमा
निरारयन्ता सके गेहे वड्ढन्ति सह आतिमि ॥४॥
इदं लोके उत्तरीयं सम्पीळे मम पोसनं
अयोधरमिह संवड्ढो अप्पमे चन्दसुरिये ॥५॥
पूतिकुणपसम्पुत्ता मुच्चित्वा मातुकुच्छितो
ततो घोरतरे दुक्खे पुन पखित्तयोधरे ॥६॥
यदिऽहं तारिन्नं पत्त्या दुक्खं परमदारुणं
रज्जेसु यदि रज्जामि पापानमुत्तमो सियं ॥७॥
उक्कण्ठितोऽमिह कायेन रज्जेनऽमिह अनत्थिको
निव्वृत्तिं परियेस्सिस्सं यत्थ मं मच्चु न मद्विये ॥८॥
एवाहं चिन्तयित्वा न विरवन्तं महाजनं
नामो व वन्धनं छेत्वा पाविसि काननं वनं ॥९॥
माता पिता न मे देस्सा न पि मे देस्सं महापसं
सव्वञ्जुतम्पियं मय्हं तस्मा रज्जं परिच्चजिन्ति ॥१०॥

४ भौस-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि कासिनं पुखवत्तमे
 भगिनी मातरो सत्त निव्वत्ता सोत्थिये कुले ॥१॥
 पत्तेसं पुञ्चजो आसिं हिरिसुक्कमुपागतो
 भयं दिस्वान भयतो नेक्खम्माभिरतो अहं ॥२॥
 मातापितूहि पहिता सहाया एकमानसा
 कामेहि मं निमन्तेन्ति कुलवंसं धारेहीति ॥३॥
 यं तेसं वचनं वुत्तं गिहीधम्मे सुखावहं
 तं मे अहोसि कटिनं तत्तफालसमं विय ॥४॥
 ते मं तदा उप्पिलपन्तं पुच्छिंस्तु पत्थितं मम
 किं त्वं पत्थयसि सम्म यदि कामे न भुजसि ॥५॥
 तेसाहं एवं अवचं अत्थकामो हितेसिनं
 नाहं पत्थेमि गिहीभावं नेक्खम्माभिरतो अहं ॥६॥
 ते यद्धं वचनं सुत्वा पितुमातु च सावेय्युं
 माता पिता एवमाहु—सञ्चेपि पञ्चजाम भो ॥ ७ ॥
 उमो मातापिता मद्धं भगिनी च सत्त मातरो
 अमित्थनं छड्डयित्वा पायिसिम्हा महावनन्ति ॥ ८ ॥

५ सीणापरिडत=चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि नगरे ब्रह्मवड्डने
 तत्थ कुलवरे सेट्ठे महासाले भजायहं ॥ १ ॥
 तदापि लोकं दिस्वान अन्धभूतं तमोत्थतं
 चित्तं भवतो पटिकुट्ति सुत्तवेगहृतं विय ॥ २ ॥

-
1. Cf. Bhisā Jātaka, Jātaka IV. 304-314.
 2. Cf. Sona-Nanda Jātaka, Jātaka, Vol. V., 312-332.
 3. Another name of Bānārasi, Jātaka, Vol. IV., p 190.

दिखान विविधं पापं पयं चिन्तेसहं तदा
 कदाहं गेहा निषखम्म पयिसिस्सामि काननं ॥ ३ ॥
 तदापि मं निमन्तिंस्तु कामभोगेहि आतथो
 तेसम्यि छन्दमाचिखिण्ण मा निमन्तेथ तेहि मं ॥ ४ ॥
 यो मे कनिट्ठको भाता नन्दो नामासि पण्डितो
 सो पि मं अनुसिखल्लन्तो पव्वज्जं समरोचयि ॥ ५ ॥
 अहं सोणो च नन्दो च उभो माता पिता मम
 तदापि भोगे छड्डे त्वा पयिसिग्गहा महायनन्ति ॥ ६ ॥

चतुर्थो परिच्छेदो ।

अदिट्टानपारमिता ।

—०:०—

ते मिय-चरिय' ।

पुनापरं यदा होमि कासिराजस्स अल्लजो
मूगपक्खो ति नामेन तेमियोति वदन्ति मं ॥ १ ॥
सोलसित्थि सहस्सानं न विज्जति पुमो तदा
अहोरत्तानं अद्ययेन निव्वसो अहमेकको ॥ २ ॥
किञ्छा लद्धम्पियं पुत्तं अमिज्जातं जुतिन्धरं
सेतच्छत्तं धारयित्थान सयने पोसेति मं पितां ॥ ३ ॥
निद्वायमानो सयनवरे पबुडिभत्थानहं तदा
अहसं पण्डरं छत्तं येनाहं निरयं गतो ॥ ४ ॥
सह दिट्ठस्स मे छत्तं तासो उप्पज्जि भेरयो
चिनिच्छयं समापन्नो कदाहं इमं मुच्चिस्सं ॥ ५ ॥
पुण्यसालोहिता मय्हं देवता अत्थकामिनी
सा मं दिस्वान दुक्खितं तीसु ठानेसु योजयि ॥ ६ ॥
मा पण्डिच्चं (पण्डिच्चयं) विमावय वहुमतं सप्पाणिनं
सञ्चो जनो ओचिनायतु एयं अत्थो भविस्सति ॥ ७ ॥
एयं धुत्तायड्हं तस्सा इदं यचनमप्रचि
करोमि ते तं यचनं यं त्वं भणसि देवते ॥ ८ ॥
अत्थ कामासि मे अम्म दित्तकामासि देवते
तस्साहं यचनं सुत्था सागरे य थलं लमिं ॥ ९ ॥

दृष्टो संविगमानसो तपो बद्धो अधिदृष्टि
 मृगो अहोसिं बधिरो पश्यो गतिविवर्जितो ॥१०॥
 एते बद्धे अधिद्वय वस्तानि (नं) सोलसं वसि
 ततो मे हृत्पदादे च जिह्वं सोतञ्च महिय
 अनुनतं मे पस्सित्वा कालकण्णीति निदि (हिं) सुं ॥११॥
 ततो जनपदा सन्धे सेनापति पुरोहिता
 सन्धे एकमना हृत्या छड्डनं अनुमोदिं सुं ॥१२॥
 सोऽहं तेसं मतिं सुत्वा दृष्टो संविगमानसो
 पस्सित्वाय तपो चिण्णो सो मे अत्थो समिज्झय ॥१३॥
 नहापेत्या अनुलिम्पित्वा धेठेत्या राजवेठनं
 छत्तेन अभिसिञ्चित्वा कारेतुं पुरपदविलणं ॥१४॥
 सत्ताहं धारयित्वा न उगते रविमण्डले
 रथेन मं नीहत्तिवा सारथी वनमुपागमि ॥१५॥
 एकोकासे रथं कत्वा सज्जस्सं हृत्पमुज्जितो (तं)
 सारथि खणति कासुं निखातुं पठविषा ममं ॥१६॥
 अधिद्वितमधिद्वानं तज्जन्तो विविधकारणा
 न मिन्दि य तमधिद्वानं बोधिया येव कारणा ॥१७॥
 मातापिता न मे देस्सा अत्ता न मे च देस्सियो
 सन्धुचुत्तमियं मय्दं तस्मा य तमधिद्विदिं ॥१८॥
 एते बद्धे अधिद्वय वस्तानि सोलसं वसिं
 अधिद्वानेन समो नत्थि एसा मे अधिद्वानपारमोति ॥१९॥
 अधिद्वानपारमिता निद्विता

पञ्चमो परिच्छेदो ।

सच्चपारमिता

१ कपिरान-चरियं^१

यदा अहं कपि आसिं नदीकूले दरीसये
पीलितो सुसुमारेण गमनं न लभामिऽहं ॥१॥
यम्होकासे अहं ठट्वा ओरपारं पतामहं
तत्थऽच्छि सत्थु-वघको कुम्भिलो रुद्धस्सनो ॥२॥
सो मं असंसि एहीति, अहमेमीति तं वदि
तस्स मत्थकमकम्म परकूले पतिट्ठहिं ॥३॥
न तस्स अलिकं भणितं दया वाचं अकासहं
सद्येन मे समो नत्थि एसा मे सच्चपारमीति ॥४॥

२ सच्चसब्बयपरिणत-चरियं^२

पुनापरं यदा होमि तापसो सच्चसब्बयो
सद्येन लोकं पालेसिं सम्मगं जनमकासहन्ति ॥१॥

३ वट्ठपोतक-चरियं^३

पुनापरं यदा होमि मगधे वट्ठपोतको
अजातपवणो तरुणो मंसपेसि कुलायके ॥१॥

1. Cf. Kapî-Jātaka, Jātaka, Vol. II, 263-270

2. Cf. Saccaṅkīra-Jātaka, Jātaka, Vol. I, 322-327.

3. Cf. Vaṭṭa-Jātaka, Jātaka, Vol. I, 212-215

मुपतुण्हयेनाहरित्वा माता पोसयति मम'
 तस्सा फस्सेन जीयामि नइत्थि मे कायिकं बलं ॥२॥
 संवच्छरे गिण्हसमये वायडाहो पदिप्पति
 उपगच्छति अग्धाकं पायको कण्हवत्तनी ॥३॥
 धूमधूमअनित्वेयं सहायन्तो महा सिघो
 अनुपुथ्येन भापेन्तो अग्गि मममुपागकि ॥४॥
 अग्गिवेगमया भीता तसिता माता पिता मम
 कुलायके मं छड्डेत्या अत्तानं परिमोचयुं ॥५॥
 पादे पण्णे पज्जहामि नत्थिमे कायिकं बलं
 सोहं अगतिको तत्थ एव चिन्तेसहं तदा ॥६॥
 वेसाहं उपधावेप्यं भोतो तसितवेधितो
 ते मं ओहाय पणन्ता कथं मे अज्ज कातवं ॥७॥
 अत्थि लोके सीलगुणो सथं सोचेप्यनुद्धया
 तेन सथेन काहामि सथकिरियमुत्तमं ॥८॥
 आवज्जेत्वा धम्मबलं सरित्था पुत्थके जिने
 सथबलमवस्साय सथकिरियमकासहं ॥९॥
 सन्ति पण्णा अपतना सन्ति पादा अपञ्चना
 माता पिता च निपणन्ता जगतवेदपटिज्जम ॥१०॥
 सह सथे कते मण्डं महापज्जलिको सिघो
 वज्जेसि सोलसकरीसानि उदकं पत्ता यया सिरी
 सथेन मे समो नत्थि पत्ता मे सथपारमीति ॥११॥

४ मच्छराज-चरियं'

पुनापरं यदाहोमि मच्छराजा महासरे
 उण्ढे सुरियसन्तापे सरे उदकं खीयय ॥१॥
 ततो काका च गिज्जा च बक्का कुल्लसेनका
 भणखयन्ति दिवा रत्तिं मच्छे उपनिसीदिय ॥२॥

एवं चिन्तेसहं तत्थ सह जातीहि पीलितो
 केन नु खो उपायेन आती दुब्बहा पमोचये ॥३॥
 विचिन्तयित्वा धम्मत्थं सच्चं अइस पस्सयं
 सच्चे ठत्वा पमोचेसिं आतीनं तं अतिबल्लयं ॥४॥
 अनुस्सरित्वा सदम्मं परमत्थं विचिन्तयं
 आकासिं सच्चकिरियं यं लोके धुवसस्सतं ॥५॥
 यतो सरामि अत्तानं यतो पत्तोस्मि विञ्जुतं
 नाभिजानामि सञ्चिच्च एकम्माणं विहिंसितं
 एतेन सच्चवज्जेन पज्जुत्तो अभिवस्सतु ॥६॥
 अमित्थनय पज्जुत्त निधिं काकस्स नासय
 काकं सोकाय हन्वेहि मच्छे सोका पमोचय ॥७॥
 सह कते सच्चवरे पज्जुत्तो चमिगज्जिय
 थलं निन्नञ्च पूरेत्तो खणेन अभिवस्सय ॥८॥
 एव रूपं सच्चवरं कत्वा विरियमुत्तमं
 वस्सापेसिं महामेघं सच्चतेजवलस्सितो
 सच्चेन मे समो नत्थि एसा मे सच्चपारमीति ॥९॥

५ कण्हदीपायन-चरियं^१

पुनापरं यदा होमि कण्हदीपायनो इस्सि
 परो पञ्चासवस्सानि अनभिरतो वरिं अहं ॥१॥
 न कोचि एतं जानाति अनभिरतिमनं मम
 अहमि कस्सचिनाचिक्खिं अरतिं मे रतिमानसे ॥२॥
 सग्रहचारी मण्डव्यो सहायो मे महा इस्सि
 पुण्यकम्मसमायुत्तो सुलमारोपणं लमि ॥३॥

तमहं उपदृष्टित्वान आरोग्यमनुपापयि
 आपुच्छित्वान आगच्छिष्ठं यं मय्हं सकमस्समे ॥४॥
 सहायो ब्राह्मणो मय्हं भरियमादाय पुत्तकं
 तयो जना समागन्त्वा आगच्छुं पाहुनागतं ॥५॥
 सम्मोदमानो तेति सह निसिद्धो सकमस्समे
 दारको वट्टमनुक्खिपं आसीविसमकोपयि ॥६॥
 ततो सो वट्टगतं मगं अन्नेसन्तो कुमारको
 आसीविसस्स हथेन उत्तमद्गं परामसि ॥७॥
 तस्स आमसने कुदो सण्णो विसवल्लहिसतो
 कुपितो परमकोपेन अदसि दारकं खणे ॥८॥
 सह दट्ठो अतिविसेन दारको पतति भूमियं
 तेनाहं उक्खितो आसिं मम वाहसितं दुयप्पं ॥९॥
 ह्याहं अस्ससयित्वान दुक्खिते सोकसहिंते
 पठमं अकासि किरियं आरं सघं यदत्तमं ॥१०॥

सत्ताहमेवाहं पससच्चित्तो
 पुञ्ञत्थिको अचरो ब्रह्मचरियं
 अथापरं यं चरितं ममपिदं
 वस्सानि पञ्ञास समाधिककाकि ॥११॥
 अकामको घादि अहं चरामि
 पतैन सच्चेन सुरत्थि होतु
 हतं विसं जीवतु यञ्ञदत्तो ॥१२॥
 सह सच्चे कते मय्द रिससेगेन वेधितो
 अबुज्झित्वान धुट्ठासि आरोगो चासि मानवो
 सच्चेन मे समो नत्थि पसा मे सपच पारमीति ॥१३॥

३ सुतसोम-चरियं'।

पुनापरं यदा होमि सुतसोमो महीपति
 गहितो पोरिसादेन ग्राहणे सङ्करं सरिं ॥१॥
 खत्तियानं एकसतं आबुनित्वा करतले
 एते सम्पमिलापेत्वा यज्जत्थे उपनयि ममं ॥२॥
 अपुच्छि मं पोरिसादो किं त्वं इच्छसि निस्सज्जं ?
 यथा मति ते काहामि यदि मे त्वं पुनेहिंसि ॥३॥
 तस्स पटिसुनित्थान णण्हे आगमनं मम
 उपगन्त्वा पुरं रम्मं रज्जं निप्प्यादयिं तदा ॥४॥
 अनुस्सरित्वा सतं धम्मं पुण्यकं जिनसेवितं
 ग्राहणस्स धनं दत्वा पोरिसादं उपागमिं ॥५॥
 नरिथ मे संसयो तत्थ धातयिस्सामि वा न वा
 सञ्चवाचानुरक्खन्तो जीयितञ्चजित्तुमुपागमि
 सञ्चेन मे समो नरिथ एसा मे सञ्च पारमीति ॥६॥
 सञ्चपारमिता निहिता ॥

छट्ठो परिच्छेदो ।

मेत्तापारमिता ।

१ सुवस्ससाम-चरियं ।

सामो यदा वने आसिं सक्केन अभिनिम्मितो
पवने सीहव्यग्घे च मेत्तायमुपनामयिं ॥१॥
सीहव्यग्घेहि दोपेहि भच्छेहि महिसेहि च
पसदमिगवराहेहि परिवारेत्या वने वसिं ॥२॥
न मे कोचि उत्तस्सति न पि भायामि कस्सचि
मेत्तावलेनुपग्यद्धो रमामि पवने तदा ॥३॥

२ एकराज-चरियं ।

पुनापरं यदाहोमि एकराजासि विस्सुतो
परमं सीलमधिट्ठाय पसासामि महामहिं ॥१॥
इसकुसलकम्मपणे वत्तामि अनवसेसतो
चत्तूहि सङ्गहवत्तूहि सङ्गण्हामि महाजनं ॥२॥
एवं मे अप्पमत्तस्स इद्वल्लोके परत्थं च
एव्यसेनो उपागन्त्वा अच्चिन्दन्तो पुरं ममं ॥३॥
राजूपजीवे निगमे सबल्लहे सरल्लुके
सण्णं हत्थगतं कन्द्या फासुया निवत्थनि ममं ॥४॥
अमच्च मण्डलं रज्जं फीलं मत्ते पुरं मम
अच्चिन्दित्थान गहितं पियं पुत्तं च पस्सदं
मेत्ताय मे समो नत्थि एसा मे मेत्तापारमीदि ॥५॥

मेत्ता पारमिता निट्ठिता

1. Cf. Sāma Jātaka, Jātaka Vol. VI 61—95,

2. Cf. Ekarāja—Jātaka, Jātaka Vol. III. 13—15.

उपेक्षापारमिता ।

३ महालोमहंस-चरिय' ।

सुसाने सेय्यं कप्पेमि छवट्ठिकं (उप) निधायहं
गा (गो) मण्डला उपगन्त्वा रूपं दस्सेन्तिऽनप्यकं ॥१॥
अगरे गन्धञ्च मालञ्च भोजनं विविधं बहुं
उपायनान्युपनेन्ति हट्ठा संविगमानसा ॥२॥
ये मे दुषणं उपवहन्ति ये च देन्ति सुखं मम
सन्धेसं समको होमि दयकोपो न विज्जति ॥३॥
सुखदुषणे तुलामूतो यसेसु अयसेसु च
सन्धत्थ समको होमि एसा मे उपेक्षापारमीति ॥४॥
उपेक्षापारमितानिष्ठिता ।

युधञ्जयो, सोमनस्सो, अयोधरमिसेन च
सोणदण्डो, भूगपक्खो, कपिराज, सच्चसन्धयो ॥५॥
वट्ठको, मच्छराजा च. कण्हदोपायनो इसि
सुतसोमो, पुन आसिं सामो, च एकराज्झु
उपेक्षापारमी आसि इति वुत्तं महोसिना ॥६॥

एवं बहुविधं दुषणं सम्पत्तिं च बहुविधा
भवामवे अनुभवित्वा पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥७॥
दत्त्वा दातव्वकं दानं, सीलं पूरेत्वा असेसतो,
निक्खम्मे पारमिं गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥८॥
परिडिते परिपुच्छित्वा, विरियं कत्त्वानमुत्तमं,
खन्तिया पारमिं गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥९॥
कत्वा दल्लं अधिहानं, सच्चवाचानुरक्खिया,
मेत्ताय पारमिं गत्वा पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥१०॥

लाभालाभे यसायसे समाननावमाने
 सम्भृत्य समानो हुत्वा, पत्तो सम्भोधिमुत्तमं ॥ ११ ॥
 कोसज्जं भयतो दिस्वा विरियारम्मं च खेमतो
 आरद्ध विरिया होथ एसा बुद्धानुसासनी ॥ १२ ॥
 विवादं भयतो दिस्वा अविवादञ्च खेमतो
 समग्गा अखिला होथ एसा बुद्धानुसासनी ॥ १३ ॥
 पमादं भयतो दिस्वा अप्पमादञ्च खेमतो
 भावे अट्ठङ्गिकं (भावेयट्ठङ्गिकं) मागं एसा बुद्धानुसासनी ॥ १४ ॥
 इत्थं सुदं भगवा अत्तनो पुत्थचरियं सम्भावियमानो बुद्धापदानि
 यन्नाम धम्मपरियायमभासित्वा ति ॥
 चरियापिटकं निट्ठितं (चरियापिटकं पालि समप्ता) ॥